

ДІАЛЕКТИЧНИЙ АНАЛІЗ КІБЕРЗЛОЧИНІВ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглядається метод удосконалення комунікаційного процесу між суб'єктами уповноваженими на розслідування кіберзлочинів та спеціалістами (експертами) у сфері комп'ютерної техніки та програмних продуктів. Розглядається понятійно-категоріальний апарат, який дозволить визначити схожість міркувань юристів та спеціалістів у галузі інформатики при розслідуванні кіберзлочинів. Запропоновано діалектичний аналіз кіберзлочинів для підвищення ефективності розслідування кіберзлочинів.

Ключові слова: кібербезпека, кіберпростір, аналіз, розслідування кіберзлочинів.

Abstract

The method for improving the communication process between entities authorized to investigate cybercrimes and specialists (experts) in the field of computer engineering and software products is discussed. A conceptual and categorical apparatus is considered, which will allow determining the similarity of the reasoning of lawyers and specialists in the field of informatics during the investigation of cybercrimes. The dialectical analysis of cybercrimes to improve the efficiency of cybercrime investigations to carry out is proposed.

Keywords: cyber security, cyber space, analyse, cyber crime, cyber crime investigation.

Ефективність розслідування кіберзлочинів наряду залежить від методів отримання та аналізу електронних (цифрових) доказів [1]. Також, нині існує проблема координації обміну інформацією між суб'єктами уповноваженими розслідувати кіберзлочини (наприклад, слідчим) та спеціалістами (експертами) в сфері комп'ютерної техніки та програмних продуктів. Це обумовлено використанням різних підходів до інтерпретації обставин (процесів) в кіберпросторі та в його інфраструктурі, в силу використання відмінного понятійно-категоріального апарату (які формують канву дослідження) [2]. Так, на думку Б. Теплицького, взаємодія слідчого з експертом в процесі експертного дослідження здійснюється в тих випадках, коли проміжні його результати потребують зміни або постановки додаткових питань експерту, та у випадку, коли у самого слідчого з'являються нові дані, які повинні бути враховані при проведенні експертизи [3].

Водночас, ефективність проведення судової комп'ютерно-технічної експертизи також багато в чому залежить від взаємодії слідчого із експертом. Слід врахувати, що взаємодія слідчого (детектива) з експертом при проведенні судових експертиз може здійснюватися як в процесуальній, так і в непроцесуальній (організаційній) формах. Процесуальна форма взаємодії – це форма, прямо передбачена нормами кримінального процесуального кодексу [4]. Непроцесуальна – регламентована різного роду відомчими актами, або не регламентована законом, але витікає з його змісту та суті, застосовується в силу практики, що склалася [2, 3].

Власне, перелік понять, які можуть обумовлювати тотожне міркування юристів та спеціалістів в сфері інформаційних технологій запозичений із доробку І. Канта (Табл.1) [5].

Таблиця 1 – Перелік первісних чистих понять синтезу

КІЛЬКОСТІ	ЯКОСТІ	ВІДНОШЕННЯ	МОДАЛЬНОСТІ
- одиничність - множинність - тотальність	- реальність - заперечення - обмеження	- належності й самостійності - причинності й залежності (<i>причина і діяння</i>) - спілкування (<i>взаємодія між діяльним і пасивним</i>)	- можливість- неможливість - існування- небуття - необхідність- випадковість

Ми вважаємо, що покращення процесу комунікації між суб'єктами уповноваженими розслідувати кіберзлочини та спеціалістами (експертами) в сфері комп'ютерної техніки та програмних продуктів є можливим, шляхом впровадження (для такої спеціальної комунікації) вихідного понятійно-категоріального апарату (див. табл. 1).

Надалі, враховуючи семантичне навантаження вказаних тут вище понять (категорій), та беручи до уваги актуальність їх використання, ми можемо застосувати діалектичний аналіз кіберзлочинів (рис. 1) для узгодження світоглядних професійних позицій суб'єктів уповноважених розслідувати кіберзлочини та спеціалістів (експертів) в сфері комп'ютерної техніки та програмних продуктів.

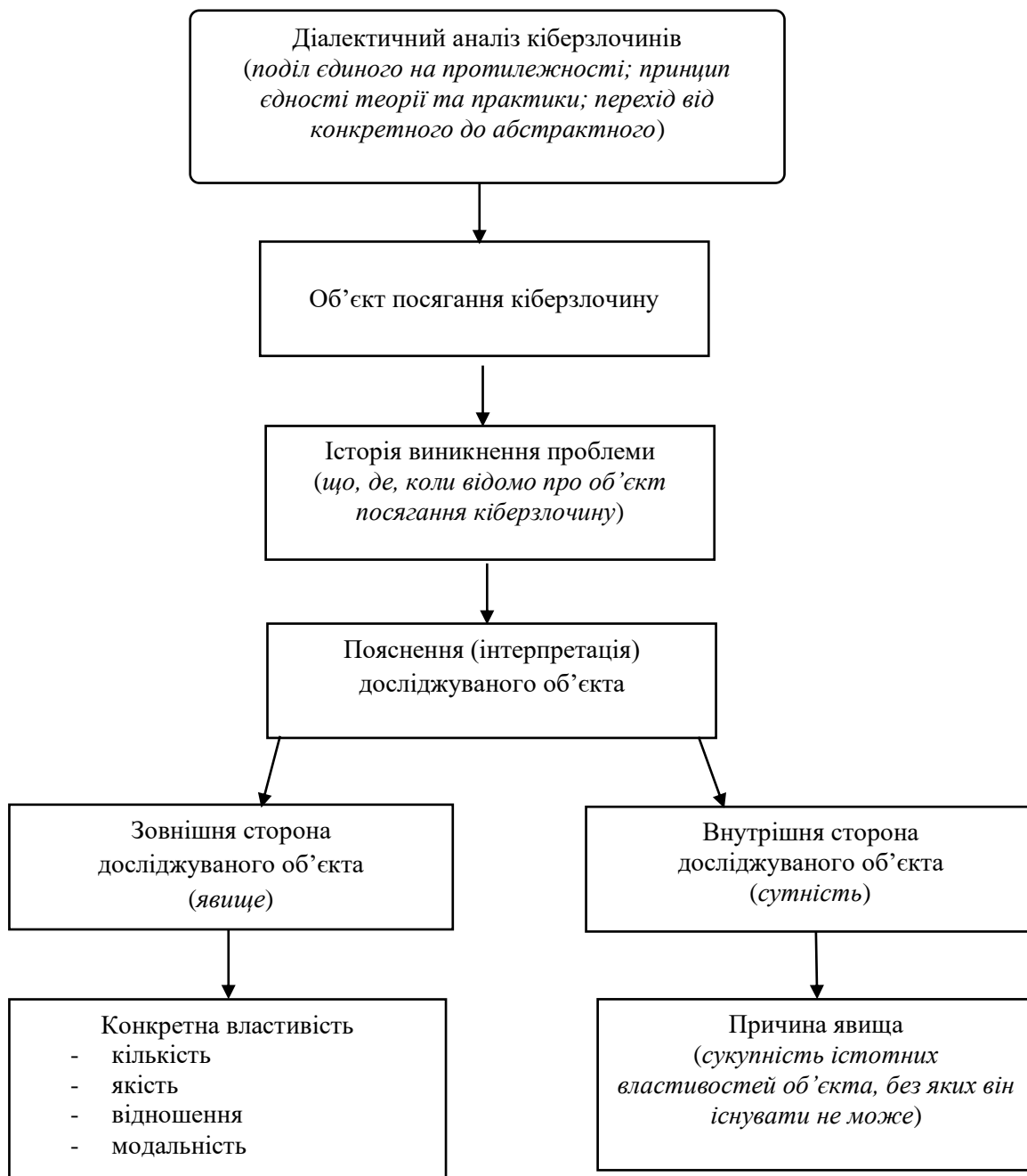

Рисунок 1 – Діалектичний аналіз кіберзлочинів професійних позицій суб'єктів уповноважених розслідувати кіберзлочини та спеціалістів (експертів)

Висновки

Проведене дослідження дає можливість дійти висновків, що:

- 1) запропонований понятійно-категоріальний апарат обумовить подібність міркування юристів та спеціалістів в сфері комп'ютерних наук при розслідуванні кіберзлочинів;
- 2) діалектичний аналіз кіберзлочинів підвищить ефективність розслідування кіберзлочинів.

Також проведене дослідження дає можливість дійти до висновків, що перебуваючи на межі між правом і технічною сферою, кіберзлочини є недоступними для сутнісного розуміння особам, що провадять розслідування у кримінальній справі, якщо вони не володіють спеціальними знаннями. А це в свою чергу впливає на якість слідчих версій, зокрема, при збиранні електронних (цифрових) доказів.

Обговорені проблеми надають можливість сформулювати предмети наступних досліджень, насамперед, в сфері збирання електронних (цифрових) доказів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Використання електронних (цифрових) доказів у кримінальних провадженнях: метод. реком. / [М. В. Гуцалюк, В. Д. Гавловський, В. Г. Хахановський та ін.]; за заг. ред. О. В. Корнейка. Вид. 2-ге, доп. Київ: Вид-во Нац. акад. внутр. справ, 2020. 104 с.
2. Гаркуша А.М., Каланча І.Г. Алгоритм прийняття рішень щодо вилучення електронних носіїв інформації під час обшуку. *Кримінальна юстиція в Україні: реалії та перспективи*: матеріали круглого столу, м. Львів, 11 червня 2021 р. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. С. 159–165. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/3865>
3. Теплицький, Б. Б. Застосування техніко-криміналістичних засобів при проведенні обшуку під час розслідування злочинів у сфері використання комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку. *Юридична наука*, 2(5(107)), 2020. с. 151–157. Режим доступу: <https://journal-nam.com.ua/index.php/journal/article/view/313>
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України No 4651-VI. (2012). Режим доступу: URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
5. Кант Іммануїл. Критика чистого розуму / Пер. з нім. та приміт. І. Бурковського. Київ : Юніверс, 2000. 504 с.

Майданевич Леонід Олександрович – студент групи 1БС-22м, факультет інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: lmaydanevich@ukr.net

Науковий керівник: **Войтович Олеся Петрівна** – канд. тех. наук, доцент кафедри захисту інформації, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Maidanevych Leonid O. – student of group 1BS-22m, Department of information technologies and computer engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: lmaydanevich@ukr.net

Supervisor: **Voitovykh Olesia P.** — Cand. Sc. (Eng), Assistant Professor of information technologies and computer engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia